

Головна » Бізнес

Замість смітника - людям: що таке фудбанкінг і як це може працювати в магазинах України

10:00 21.05.2026 Чт

👁 5 хв

Що треба знати про фудбанки в Україні і чому власникам супермаркетів це може не сподобатись

 ОЛЕНА ЧУПРОВСЬКА

Не витрачай час на шум! Читай тільки суть з РБК-Україна у Google

В країнах ЄС вже тривалий час існує фудбекінг - зобов'язання торгових мереж віддавати продукти з майже вичерпаним строком придатності замість утилізації. І нещодавно в медіа з'явилися розмови про те, що такий механізм можуть запустити і в Україні в межах вступу в ЄС.

РБК-Україна з'ясувало, як це може працювати в українських супермаркетах.

Читайте також: Попит зріс на 60%: скільки українці готові витратити на вишиванку у 2026 році

>

Головне:

- **Нові зобов'язання:** Магазины можуть зобов'язати передавати продукти з терміном придатності, що добігає кінця, фудбанкам замість знищення.
- **Два типи маркування:** "Краще спожити до" - можна передавати, "Вжити до" - заборонено.
- **Відповідальність:** Момент переходу відповідальності від магазину до фудбанку має бути чітко прописаний у договорі.
- **Операційні виклики:** Магазинам доведеться створити окремі зони зберігання, автоматизований облік та залучити додатковий персонал.

Днями голова Чеської федерації продовольчих банків Аlesh Славічек заявив, що в Україні може запрацювати фудбанкінг - зобов'язання магазинів передавати нужденним продукти з терміном придатності.

Ініціатива для Європи не нова - в Чехії аналогічний закон діє з 2018 року. Торгові мережі намагалися його оскаржити в суді, але програли.

РБК-Україна розпитало адвокату, керівницю юридичної компанії "Prima Leader Group" Діну Дрижакову, як це може працювати на практиці у нас.

Суть ініціативи

Суть ініціативи - **скорочення харчових відходів за прикладом Чехії** та інших країн ЄС. Замість знищення товарів, у яких добігає кінця термін придатності, магазини будуть зобов'язані **передавати їх благодійним організаціям** - так званим фудбанкам - для роздачі людям, які цього потребують.

"Ініціатива є прогресивною і неминучою в рамках інтеграції до ЄС, проте для торговельних мереж вона не буде простою", - пояснює у коментарі РБК-Україна Дрижакова.

Як це може працювати

Для бізнесу можуть бути передбачені як стимули, так і покарання. Якщо магазин передає продукти на благодійність - він отримує податкові пільги. Зокрема, можливе скасування ПДВ або податку на прибуток із таких операцій, каже Дрижакова.

"Раніше безоплатна передача товарів юридично вважалася "продажем за нуль гривень" і могла додатково оподатковуватися", - пояснює адвокатка.

Для випадків, коли магазин викидає їжу, яку можна було безпечно віддати людям, може бути передбачено адміністративний штраф.

Що це таке? Магазины пропонують зобов'язати передавати продукти з терміном придатності, що спливає, фудбанкам — замість утилізації. Ініціатива в рамках вступу до ЄС.

Пряник і батіг Передає їжу фудбанку → податкові пільги (скасування ПДВ / податку на прибуток) Викинув придатну їжу → адміністративний штраф

Яку їжу можна передавати? «Краще спожити до» — можна передавати «Вжити до» — заборонено, лише утилізація

Хто відповідає? До підписання акту приймання-передачі — магазин. Після — фудбанк.

Що доведеться змінити магазинам Окремі зони зберігання для продуктів під роздачу ІТ-системи з сигналом за 48 годин до спливання терміну Додатковий персонал для сортування та документації

Як в інших країнах Франція (з 2016) — 46 тис. тонн продуктів рятують щороку Чехія (з 2018) — саме ця модель за основу для України США — без закону, але є податкові пільги

Джерело: РБК-Україна
РБК-УКРАЇНА

Фото: що треба знати про фудбанкінг в Україні (інфографіка РБК-Україна)

Яку їжу можна передавати, а яку - ні

За словами Дрижакової, для товарів можуть передбачити два типи маркування:

- **"Краще спожити до"** - продукт після цієї дати може втратити ідеальний смак, але залишається безпечним. Саме такі товари можна передавати фудбанкам.
- **"Вжити до"** - кінцева дата для швидкопсувних продуктів. Після неї передача суворо заборонена, товар підлягає лише утилізації.

Хто відповідатиме, якщо людина отруїться

Це - **головне юридичне питання**, яке доведеться врегулювати. За словами Діни Дрижакової, у договорах між магазинами та благодійними фондами має бути чітко прописаний момент переходу відповідальності.

"Магазин має відповідати за якість та умови зберігання продукту виключно до **моменту передачі його представнику фудбенку**", - пояснює адвокат.

Щойно товар підписано за актом приймання-передачі - відповідальність за транспортування, зберігання і роздачу переходить до благодійної організації. Якщо цього не зробити, магазин ризикуватиме отримати судові позови від споживачів.

Чому супермаркети можуть виступити проти

Попри обіцяні пільги, магазини зіткнуться з реальними операційними витратами.

Адвокат Дрижакова виділяє кілька ключових моментів. Потрібні такі нововведення в торгових мережах:

- Окремі зони зберігання для продуктів під роздачу - щоб вони не змішувалися зі звичайним браком;
- Автоматизований облік: ІТ-система має сигналізувати, наприклад, за 48 годин до закінчення терміну, що товар треба перемістити у зону фудбанку;
- Додаткові витрати на персонал - сортування, пакування та оформлення документів займатимуть робочий час.

Окремо доведеться чекати змін до Податкового кодексу та розробляти нові форми внутрішньої документації - щоб податкова не трактувала благодійну передачу як прихований продаж", - додала юристка.

Репутаційний ризик

"Попри запевнення експертів про те, що виробники закладають плюс 20 відсотків запасу строку придатності, для українського споживача передача товарів на межі прострочення може виглядати неоднозначно", - попереджає Дрижакова.

Магазинам доведеться ретельно перевіряти вигляд товарів перед передачею.

"Пшкоджена упаковка або підгнилі овочі під виглядом благодійності - пряма дорога до скандалу в медіа і соцмережах", - додала юристка.

Що робити магазинам вже зараз

За словами адвоката Дрижакової, власникам магазинів вже зараз варто:

1. Проаналізувати залишки товарів.
2. Знайти надійні благодійні фонди для потенційного партнерства.
3. Готувати юридичний відділ до можливих нових правил обліку і списання.

Як це працює в інших країнах

Першою в Європі подібний закон ухвалила Франція - це у 2016 році. Тоді супермаркетам заборонили викидати їжу і зобов'язали передавати її на благодійність. За порушення - штраф.

У результаті щороку французькі магазини рятують 46 тисяч тонн продуктів.

У США обов'язкового закону немає, але діють податкові пільги за передачу їжі благодійним організаціям. Також поширена практика продажу продуктів із терміном, що спливає, за копійчаними цінами.

У Чехії закон діє з 2018 року - і саме за чеською моделлю Україна планує будувати свою систему.

Читайте також:

["Сільпо" купує активи власника мережі "Арсен": АМКУ дозволив](#)

[Популярна мережа супермаркетів оголосила про закриття: що відомо](#)

Не пропустіть головні! Підпишіться на наші оновлення в Google!

Або читайте нас там, де вам зручно!

📧 📺 📱 📷 📺 📱 📷

Більше по темі:

Економіка України Супермаркети

Реклама

Інформаційний портал «РБК-Україна» має тримовну версію (українську, російську та англійську), головна сторінка портуалу - <https://www.rbc.ua>.

Фотографії, зображення належать їх право власникам. Всі фотографії на порталі, за винятком тих, к журналісти «РБК-Україна», розміщені за умовою ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International. Редакція «РБК-Україна» може не погодити точку зору авторів. Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості. За достовірності та змісту реклами відповідальність несе рекламодателем. Матеріали, позначені логотипом «РБС-розповсюдження», «Супермаркети», «Підприємчий матеріал», «Логотип», «Благодійність», «Резонанс» розміщуються на правах реклами і розміщені, як правило, для осіб, які досягли 21-річного віку. «Новини компанії» - це інформаційний формат, що охоплює новини, події та оголошення, пов'язані з діяльністю компанії, базується на пресрелізах, не використовує самі коментарі і за всі редакція не несе відповідальність. Онлайн-медіа «РБК-Україна» призначене для осіб віком від 21 року.

© LLC «RBC MEDIA», 2006-2026.

НОВИНИ
Новини України
Війна в Україні
Економіка
Світ
Надзвичайні події

ПОЛІТИКА
Контакти
Вакансії в РБК-Україна

БІЗНЕС
Економіка
Фінанси
Тех
Енергетика
Бізнес економіка

АНАЛІТИКА
Статті
Інтерв'ю
Точка зору

ЖИТТЯ
Гроші
Зміни
Освіта
Суспільство

РОЗВАГИ
Шоу бізнес
Породи
Гороскопи
Світа
Цікаве
Спорт

LIFESTYLE
Психологія
Їжа
Подорожі
Здоров'я життя
Мода та краса

Про компанію Розмістити рекламу

Редакційна політика і стандарти
Як стати нашим автором
Правила користування
Правова інформація
Політика конфіденційності
Контакти
Команда

Вакансії в РБК-Україна

Інформаційний портал «РБК-Україна» має тримовну версію (українську, російську та англійську), головна сторінка портуалу - <https://www.rbc.ua>.

Фотографії, зображення належать їх право власникам. Всі фотографії на порталі, за винятком тих, к журналісти «РБК-Україна», розміщені за умовою ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International. Редакція «РБК-Україна» може не погодити точку зору авторів. Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості. За достовірності та змісту реклами відповідальність несе рекламодателем. Матеріали, позначені логотипом «РБС-розповсюдження», «Супермаркети», «Підприємчий матеріал», «Логотип», «Благодійність», «Резонанс» розміщуються на правах реклами і розміщені, як правило, для осіб, які досягли 21-річного віку. «Новини компанії» - це інформаційний формат, що охоплює новини, події та оголошення, пов'язані з діяльністю компанії, базується на пресрелізах, не використовує самі коментарі і за всі редакція не несе відповідальність. Онлайн-медіа «РБК-Україна» призначене для осіб віком від 21 року.

© LLC «RBC MEDIA», 2006-2026.